

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 366. Quænam in specie restitui debeant ab usurario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

lucrum, seu ultra sortem vi mutui, ita tamen, ut ista intentio exterius non manifestetur, sed in mente retineatur, unde mentalis dicitur) non est obnoxia restitutioni, si mutuarius ex mera gratitudine, benevolentia & liberalitate dederit aliquid ultra sortem, etsi mutuans tale lucrum intenderit principaliter, utpote alioquin non mutuaturus, nisi ob respectam sibi gratitudinem tale lucrum sperasset, quia hac ratione neque intenditur, neque recipitur quicquam vi mutui, sed ex mera liberalitate & gratitudine, ubi autem quis præstando alicui beneficium intendit obventurum sibi ex gratitudine alterius antidorale beneficium, nulla intervenit usuraria, aut alterius iniustitiæ pravitas, in qua sola fundatur obligatio restituendi acceptum mutuum, & ita tradunt Nav. in man. c. 17. n. 109. & tr. de usur. n. 21. § 22. Mol. tr. 2. d. 305. n. 3. Azor. p. 3. L. 5. c. 16. q. 3. Less. L. 2. c. 20. du. 5. n. 39. Lugo de just. d. 25. f. 4. n. 28. Pirh. h. t. n. 133. & alii communiter. Neque his obstat illud Christi, Lucae 6. mutuum date, nihil inde sperantes; vel enim fuit tantum consilium, si intelligatur, excludi per illa verba spes & intentio obtinendi aliquid ex mera gratitudine & liberalitate, vel, si fuit præceptum, intelligendum est, non de quacunque spe lucri ex mutuo, sed quod est pretium mutui, ut cum Mol. cit. d. 305. n. ult. Pirh. l. c. neque etiam quod ad hæc est disparitas inter Simoniam & usuram; cum neque committatur Simonia, dum quis citra pactum ullum defert sua obsequia, quia sperat & intendit sibi ab illo conferendum beneficium ecclesiasticum, ut bene Pirh. l. c. Verum quidquid sit de his, usura mentalis non est, dum quis citra pactum, citraque manifestationem suæ spei seu intentionis intendit, ob mutuo datum recipere aliquid etiam temporale à mutuuario ex mera gratitudine. De cætero

2. Resp. Secundò: Mutuans citra pactum eternum, & manifestationem internæ intentionis, quâ intendit lucrum ultra sortem, non ex liberalitate mutuarii, sed tanquam pretium ex obligatione justitiæ in recompensationem mutui sibi dati debitum, fit usurarius mentalis, sive principaliter, sive minus principaliter, quia nimirum daret nihilominus mutuum propter amicitiam, quam habet cum mutuuario, intendat lucrum, acceptumque tenetur restituere etiam in foro conscientiæ, juxta expressum textum c. consultuit. h. t. & ibi Gl. v. male agere. Pirh. h. t. n. 184. juncto num. 185. Reiffenst. n. 179. cum communi; ratio est, quia accipere aliquid ultra sortem ob mutuum, tanquam debitum ex justitia est ex se & intrinsecè iniquum & usurarium, adeoque etiam, cum actus morales specificentur ab objectis, usurarium est intendere talem acceptionem, sive intendatur principaliter, sive minus principaliter, intentio siquidem mali minus principalis, licet constituat minus peccatum, non tamen ab omni peccato immunis est, mutuarius quoque dans lucrum ultra sortem ex obligatione justitiæ, (prout & non aliter intendere illud mutuamtem accipere ex signis & nribus, sine pacto & externa manifestatione nosse potest) non vult lucrum donare gratis, rectè inde inferitur mutuamtem recipientem non debitum, injustè illud accipere, adeoque teneri ad restitutionem illius.

3. Resp. Tertio: Si mutuarius solvat usuram tanquam ex mutuo debitam, & mutuans bonâ fide illam accipit tanquam gratis datam, eò, quod nullum pactum de lucro præcesserit, statim ac intelligit, mutuarium illud dedisse tanquam debitum

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. V.

ex mutuo, tenetur illud restituere unâ cum fructibus exstantibus ex eo perceptis, quia datio hæc fuit mixtè involuntaria, adeoque insufficientis ad transferendum dominium in accipientem, si tamen perseverante bonâ fide mutuans consumpsit lucrum, nihil tenetur restituere, nisi quod ex eo remanserit, aut ex eo factus locupletior, cum tunc obligatio non oriatur ex injusta acceptione, sed ex re accepta. Mol. cit. d. 306. n. 2. Azor. l. c. c. 16. q. 1. Less. cit. c. 20. du. 6. n. 46. Pirh. num. 188. Quòd, si mutuans accipiens aliquid ultra sortem dubitet, an mutuarius dederit merè liberaliter, & sic plenè voluntariè, an mixtè involuntariè tanquam ex mutuo debitum, usuram committit, & tenetur restituere, sicut qui dubiâ fide cæpit rem alienam possidere, superveniente autem dubio, tenetur ad tollendum dubium inquirere, adeoque ab ipso mutuuario petere, quâ intentione dederit, & si is mortuus sit, vel longè absens, & dubium perseveret ex circumstantiis judicandum, quâ Intentione dederit, ut si is dives sit & liberalis, præsumi potest ex liberalitate datum; si verò pauper, vel parcus seu avarus contrarium præsumendum, nempe datum ut debitum ex mutuo, adeoque restituendum, Pirh. l. c. cum Mol. tr. 2. d. 105. n. 6. Si neque ex circumstantiis de intentione mutuarii constare potest, probabilis præsumendum esse, quòd gratuito datum sit, sicut in alio quocunque possessore bonæ fidei, cum in dubio melior sit conditio possidentis, tenet Pirh. l. c. cum Lugo cit. d. 25. f. 4. n. 32. & aliis ab eo citatis, contra Mol. l. c.

4. Resp. Quartò: Si mutuarius det aliquid supra sortem gratis & liberaliter, credens mutuamtem, id nolle exigere vi mutui tanquam debitum, mutuans autem id ignorans, seu credens mutuarium non putare, se illud accipere intentione usurariâ, accipiat illud animo & intentione usurariâ, tenetur restituere acceptum ratione conscientiæ erroneæ, quamdiu eam non deponit; à parte rei tamen non tenetur ad restitutionem, sed postquam scit, mutuarium liberaliter dedisse, potest retinere, etsi peccaverit intentione usurariâ juxta probabiliorè & communiorè, ut ait Pirh. n. 189. citatis Sylv. v. usura. 6. q. 7. Azor. l. c. Mol. cit. d. 306. n. 9. § 10. Less. l. c. n. 42. Lugo l. c. n. 33. ex ea ratione, quòd mutuarius verè habuerit voluntatem dandi liberaliter, adeoque transtulerit dominium in mutuamtem, neque mutuans retineat injustè alienum, invito domino. Unde recipiens propter conscientiam erroneam, quâ putavit dari ex mutuo, adeoque injustè, re ipsa tamen injustè non accipit, & sic ad restituendum non tenetur, sicut, qui rem suam, quam putavit alienam, abstulit animo furandi, non tenetur restituere, licet affectu commiserit furtum. His non obstante, quòd c. consultuit. dicatur: mutuamtem, qui usurariâ intentione accepit aliquid etiam sine pacto, non mutuaturus, nisi illud accepisset, teneri in conscientia acceptum restituere; nam ibi præsumebatur, datum non esse à mutuuario sponte & liberaliter, sed tanquam debitum ex mutuo, cujus contrarium quamdiu non constat, acceptum restitui debet propter malam fidem, & erroneam conscientiam accipientis, putantis, non esse datum liberaliter. Mol. l. c. n. 12. Pirh. n. 40.

Quæst. 366. Quænam in specie restitui debeant ab usurario.

Resp. Primò: Restitui debet ab eo, quod ex pacto ratione mutui accepit ultra sortem à mutuuario, non verò datum, & ab eo non ratione mutui

mutui acceptum à mutuante sine pacto & intentione, seu spe accipiendi ultra sortem, ut nec, quod à mutuante acceptum & exactum supra sortem ratione ejus, quod interest, v. g. ratione damni emergentis, vel lucri cessantis ob dationem mutui, vel ratione pœnæ legalis aut conventionalis, quia hæc non cadunt sub usura prohibita, ut constat ex dictis. Pirh. *b. t. n. 728.* cum communi. Secundò: si, quod datum est mutuanti vi mutui supra sortem, est res frugifera, v. g. domus, prædium, pecus, aut simile quid, restituenda est unà cum fructibus perceptis, cum hi percepti à possessore malæ fidei, imò & fructus, quos mutuarius percepisset, si rem retinisset, etsi mutans illos non percepisset ob culpam vel negligentiam suam, cum sibi imputare debeat illam non-perceptionem. Arg. *c. gravis. de restitu. spoliat. L. in re. ff. de condit. furt. L. si navis. §. generaliter. de r. v. L. restituere. ff. de F. S.* quamvis, sicut & quilibet alius possessor malæ fidei, mutans detrahere possit expensas necessariò factas pro colligendis & conservandis fructibus; cum etiam à prædione deduci possint ac retineri, *L. 1. c. de fructib. L. si à domino. §. fin. ff. de hered. petit. Tholof. L. 3. de usur. c. 9. n. 5.* sed &, ut Azor. *p. 3. L. 5. de usur. c. 15.* restituere tenetur fructus, quos ipse percepit, etiamsi dominus illorum, seu mutuarius eos non percepit, sive ob casum fortuitum, sive ob negligentiam suam, quod probabiliter dici, ait Pirh. *l. c.* contra quosdam apud Tholof. *l. c.* censentes, tales fructus in foro conscientiæ non esse necessariò restituendos, quod ipsum magis certum tradit Azor. *l. c.* si neque mutans, neque mutuarius ob negligentiam suam fructus ullos percepisset. Tertiò: usurarius præter usuras restituere debet, omne damnum, quod mutuarius passus est, ob solutionem usurarum, dum v. g. coactus fuisse, vendere agrum suum, vel accipere mutuum sub aliis usuris, Tholof. *l. c. n. 6.* Azor. *l. c.* imò & lucrum cessans mutuatario, eò, quòd solverit usuras, ut Zoësius *Comment. in Decretal. h. t. n. 28.*

Quæst. 367. An & qualiter Judei teneantur ad restituendas usuras?

Resp. Tenentur ad eas restituendas jure naturali ac divino; quia ab utroque jure usuræ sunt damnatæ, sicutque ad eas à Christianis extortas restituendas subtractione communitatis Christianorum, vel aliter per Principes & potestates sæculares compellendi, utpote quorum temporali jurisdictioni subjiuntur, prout statuitur *c. post miserabilem. & c. quanto amplius. h. t.* ubi tamen ex eo, quòd dicantur compellendi ad graves & immoderatas usuras restituendas, non rectè inferitur à sensu contrario: eos non compellendos ad restituendas moderatas, ut Pirh. *num. 108.* Wiestn. *b. t. num. 49.* quia *c. post miserabilem.* indiscriminatim dicuntur compellendi ad usuras restituendas, quod, etsi intelligendum videri posset de moderatis, juxta taxam in locis, ubi vivunt inter Christianos, nil tamen obstat, quòd minus illis in territorio Ecclesiæ temporali, vel aliorum Principum Christianorum provinciis verum aut quasi domicilium habentibus, adeoque illorum & ipsius Papæ jurisdictioni subiectis usurarium exercitium absolute prohiberi, & remissio, restitutiòque illarum imperari queat, quin & præcipi Christianis Principibus, in quorum territorio degunt, ne tolerant injustitias & injurias, quas Judæi inferunt, ut *Glof. in c. post miserabilem. v. Principes. Vivian. & Barbol. ibidem à n. 5.*

Quæst. 368. An & qualiter cooperantes ad usuras exigendas vel solvendas, teneantur eas datas restituere?

Resp. Omnes, qui ex parte mutuantis sunt causa efficax exactiois & solutionis usurarum peccare & obligari ad restitutionem earum, saltem secundo loco, id est, si ipse usurarius non vult, aut non potest restituere, habet communis; quam sentiantur Mol. *tr. 2. d. 331. n. 1.* Azor. *cu. L. 5. c. 17. in princ. Less. cit. c. 20. d. 21. n. 178. & 184.* Pirh. *b. t. n. 114.* contrarium, seu non teneri ad restituendas usuras, qui ex parte mutuatarii cooperantur ad eas solvendas, nisi quando, & eo modo, quo mutuarius peccat ratione scandali eas solvendo, tenentur cit. AA. quamvis id ipsum distinguat de Lugo *l. c. f. 11. n. 214.* ita, ut velit cooperantes ex parte mutuatarii eo graviter invito teneri ad restitutionem, secus si cooperentur eo non invito, sed jam determinato ad solvendas usuras, quia injustitiam non committunt. Unde jam Principes, Judices, domini temporales lege inducentes, vel approbantes usuras, (intellige, immoderatas) vel compellentes subditos debitores ad præmissas usuras solvendas, vel prohibentes aut impediendes, ne usuræ solutæ repetantur aut restituantur, datas restituere tenentur in solidum, si usurarius restituere nequit, aut non possit, Sylv. *v. usura. 9. q. 22.* Azor. *l. c. q. 4.* Less. *l. c. n. 179.* Mol. *l. c. d. 331. num. 5.* Pirh. *n. 115.* juxta *Clem. unic. h. t.* tales cooperationes sub excommunicatione prohibentem, secus, si solum permittant exerceri usuras ad vitanda graviora incommoda, nullum præstantes ad eas auxilium, aut de his & peccato quicquam participant. Quinimò posse ex dispensatione S. Pontificis supremi Principes cogere suos subditos ad solvendas usuras promissas, indicat Nav. *L. 5. conf. 33. h. t.* apud Pirh. *l. c.* testans in toto statu ecclesiastico etiam Romæ compelli Christianos ad solvendas usuras Judæis promissas, & Judæos non compelli ad eas solvendas Christianis, quòd ipsum tamen intelligendum de compulsionem ad usuras, non quæ debitas vi mutui, (hoc enim intrinsecè malum est, & contra jus naturæ) sed ob alias causas justas & publicas id exigentes, quæ compulsio licita est, & inducit obligationem solvendi. Lugo *l. c. f. 11. n. 219. in fine.* Item consulens & persuadens alteri aliàs gratis mutuaturo, ut mutuet sub usuris, vel confirmans aliquem in proposito mutuandi sub usuris, tenetur ad restituendum in solidum in defectum mutuantis, quia consilio suo est causa damni mutuatario. Sylv. *v. usura. 7. q. 2.* Azor. *cu. c. 17. q. 1.* Pirh. *n. 16.* Item Notarius faciens scienter instrumentum, in quo sub specie liciti contractus, sive sub nomine alterius debiti paliantur usuræ, ita, ut postea mutuarius re ipsa cogatur solvere usuras, peccat contra justitiam, & tenetur mutuarius restituere usuras, si eo invito, seu inscio, & non consentiente, secus, si eo consensio, consentiente & petente fecit tale instrumentum, quia non fecit ei injuriam, uti etiam ad hoc non tenetur, si instrumentum ab eo factum contineat contractum usurarium, quia vi talis instrumenti non potest mutuatarius in judicio cogi ad solvendas usuras. Azor. *l. c. q. 6.* Less. *l. c. n. 180.* Idem de testibus (utpote sine quibus non valet instrumentum) secundum datam distinctionem dicendum, ut Sylv. *l. c. 7. q. 9.* Azor. *l. c. q. 7.* Pirh. *l. c.* Item ad restituendum in solidum in defectum usurarium tenentur Judices, Procuratores, Ad-

vocati.